

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 626/2020 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen äärioikeiston toistuviin rasistisiin tapahtumiin puuttumisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Matti Semin /vas näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 626/2020 vp:

Onko viranomaisilla syytä tai mahdollisuuksia puuttua tilaisuuksiin, joissa avoimesti lietsotaan rotuvihaa ja syrjintää vähemmistöjä kohtaan,

onko poliisilla aihetta epäillä Tuusniemellä järjestetyn tapahtuman järjestäjiä tai esiintyjiä rikoksesta, kuten kiihottamisesta kansanryhmää vastaan ja

voidaanko hakaristilippujen esillä pitoa ja muuta vastaavan symboliikan esittämistä itsessään pitää kiihottamisena kansanryhmää vastaan?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Poliisin mahdollisuudet estää tilaisuuksien järjestäminen ennakolta ovat hyvin rajalliset. Kokoon-tumislain 14 §:n mukaisesti poliisille ei tarvitse tehdä ilmoitusta sellaisesta yleisötilaisuudesta, joka osanottajien vähäisen määrän, tilaisuuden luonteen tai järjestämispaikan vuoksi ei edellytä toimenpiteitä järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tai sivullisille ja ympäristölle aiheu-tuvan haitan estämiseksi taikka erityisiä liikennejärjestelyjä. Rasismi ja syrjintä on laissa kiellet-tyä, vaikka ei aina täytä rikoksen tunnusmerkistöä. Mikäli kyse on rikollisesta toiminnasta, niin poliisi voi kieltää tilaisuuden järjestämisen.

Tilat varataan usein yksittäisen henkilön toimesta, eikä tilaisuuden luonne ja taustavoimat ole aina tilojen luovuttajan tiedossa eikä niistä todennäköisesti aina oteta selvää. Kokoon-tumisvapaus, sa-nanvapaus ja elinkeinovapaus ovat perustuslaissa vahvistettuja oikeuksia, ja niihin puuttuminen edellyttäisi vahvoja perusteita. Poliisilla on mahdollisuus puuttua toimintaan tilaisuuden aikana, mikäli tilaisuus vaarantaa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden.

Kunnilla on mahdollisuus olla luovuttamatta julkisia tiloja sellaiseen toimintaan, jossa avoimesti lietsotaan rasismia ja syrjintää vähemmistöjä kohtaan edellyttäen, että kunnalla on vahvistetut eettiset periaatteet, jotka ovat päätöksen perusteena. Esimerkkinä tästä on Tampereen kaupunki ja sen toiminnasta tehtyyn kanteluun annettu Eduskunnan oikeusasiamiehen päätös EOAK/5848/2019.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 626/2020 vp

Itä-Suomen poliisilaitos on tehnyt rikosilmoituksen Tuusniemen tapahtumasta. Poliisi tutkii asiaa sekä tiedottaa asiasta tarpeen mukaan.

Kysymys siitä, onko hakaristilippujen ja muiden symbolien esillä pitäminen kiihottamista kansanryhmää vastaan riippuu asiayhteydestä. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvovaliokunnan päätöksellä 393/2018, 19.12.2018 kiellettiin hakaristilipun pitäminen kerrostaloasunnon ikkunassa. Päätöksessä todetaan, että hakaristilippu yhdistetään yleisesti toisen maailmansodan aikaisiin juutalaisvainoihin ja juutalaisvihaan, ja sen ripustaminen ikkunaan luo uhkaavaa ja vihamielistä ilmapiiriä yhdistettynä rasisestisesti motivoituun ilkevaltaan ja vihapostiin. Poliisi voi puuttua hakaristilippujen ja symbolien näkyvillä pitämiseen, jos se muodostaa uhan yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Helsingin poliisilaitos aloitti esitutkinnan itsenäisyyspäivän 2018 hakaristilipuista nimikkeellä kiihottaminen kansanryhmää vastaan. Asia on vireillä tuomioistuimessa, mutta sitä ei ole vielä ratkaistu.

Sisäministeriö tekee yhteistyötä elinkeinoelämän kanssa tavoitteena, että yritykset tunnistaisivat paremmin väkivaltaisten ääriryhmien toimintaa ja oma-aloitteisesti kieltäytyisivät tukemasta toimintaa esimerkiksi antamalla tiloja tilaisuuksien järjestämistä varten tai ottamalla toimintaan liittyviä tuotteita myyntiin. Tarkoitus on järjestää aiheesta mm. koulutusta. Myös kansalaisyhdistyksen toiminnalla on tärkeä merkitys. Kuten kysymyksessä todetaan, pääkaupunkiseudulla tilojen saaminen tällaiseen toimintaan on tullut vaikeammaksi yritysten pelätessä mainehaittoja ja asiakkaiden kielteisiä reaktioita. Elinkeinoelämän kanssa tehtävä yhteistyö perustuu kansalliseen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimenpideohjelmaan (Vnp 19.12.2019). Toimenpideohjelman mukaisesti myös paikallisesti viranomaisten tulee tehdä yhteistyötä elinkeinoelämän kanssa ja luoda menettelyt, joilla poliisi voi tukea muita viranomaisia ja elinkeinoelämää esimerkiksi tilojen vuokraamiseen liittyvissä tilanteissa.

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisemiseksi on useita toimenpiteitä, joiden tavoitteena on, että viranomaiset ja muut toimijat tunnistaisivat väkivaltaisten ekstremististen ryhmien tunnuksia ja symboleita nykyistä paremmin. Tämä on tärkeää, jotta toimintaan voidaan puuttua eri keinoin. Tietoa tunnuksista ja symboleista lisätään muun muassa järjestämällä koulutusta eri ammattilaisille, kuten opettajille ja nuorisotyöntekijöille. Toimenpideohjelmassa on myös tavoite, jonka mukaisesti varmistetaan, että julkisella rahoituksella ylläpidettyjä tiloja ei käytetä toimintaan, jonka tavoitteena on edistää vastakkainasettelua eri väestöryhmien kesken sekä yllyttää vihaan ja väkivaltaan. Tavoitteen saavuttamisen kannalta Eduskunnan oikeusasiamiehen päätös EOAK/5848/2019 on erittäin tärkeä.

Helsingissä 24.9.2020

Sisäministeri Maria Ohisalo